

ACTIEPLAN DE SCHONE PIJP 2019

DE PIJP EXPERIMENTEERT DOOR

Inleiding

Wij, bewoners en ondernemers van de Pijp, zijn van mening dat schone straten een voorwaarde zijn voor een leefbare wijk. Al vanaf eind 2016 is er een actieve groep bewoners en ondernemers in de Noord Pijp bezig om, in samenwerking met de gemeente, de straten schoner te krijgen. Met ludieke acties en experimenten pogen wij iedereen in de wijk bewuster te maken van het belang van een schone straat. Tegelijkertijd heeft de gemeente extra geld ingezet, bijvoorbeeld om de zogenaamde 'streetcleaners' mogelijk te maken. De situatie in de Noord Pijp is verbeterd, maar nog onvoldoende. Wij willen graag onze inzet voortzetten voor een schonere Pijp.

Wij, bewoners van de Zuid Pijp sluiten ons hier bij aan. Het schrijven van een Actieplan voor ons deel van de wijk is ons eerste wapenfeit.

Omdat de groepen voor de Noord en voor de Zuid Pijp op een verschillend tijdstip zijn begonnen, en omdat de vervuilingsproblemen in de twee delen anders zijn, presenteren wij u twee aparte actieplannen. Elk plan drukt onze betrokkenheid uit voor een schonere buurt, en de energie die wij er in willen stoppen.

Hoewel wij twee actieplannen presenteren zijn er overeenkomsten. Groepen bewoners en ondernemers zetten zich als vrijwilliger in voor een schonere wijk. Dat is bijzonder, omdat in de regel de gemeente verantwoordelijk wordt gehouden voor het schoonhouden. Om gemotiveerd te blijven is het belangrijk dat we direct contact hebben met wijkgebonden mensen van de gemeente: vegers, vuil ophalers, handhavers.

Het zijn niet alleen de bezoekers maar ook de ondernemers en bewoners die hun vuil verkeerd aanbieden. Wij willen hen daarop aanspreken. Het gaat ons dus om gedragsverandering. Dat werkt in de regel beter op een positieve dan op een vermanende manier. Een boodschap van de gemeente komt anders over dan een boodschap van medebewoners en mede-ondernemers. De gemeente, actieve bewoners en ondernemers kunnen elkaar juist goed aanvullen. Het is daarom van groot belang dat wij door kunnen gaan met experimenteren. Samen met de gemeente die daarvoor de ruimte biedt.

Omdat de twee Actieplannen overeenkomsten vertonen presenteren wij hieronder de prioriteiten van beide plannen samengevoegd. De Actieplannen zelf formuleren in totaal 60 initiatieven, ideeën en aanbevelingen.

Wij hopen en verwachten dat de gemeente positief reageert op onze voorstellen. Bij het huidige college staat burgerparticipatie hoog in het vaandel. Wij bieden de gemeente een zeer concrete invulling daarvan.

Prioriteiten voor de gemeente

1. Integrale buurtschouwen organiseren in aanwezigheid van alle disciplines: afval, reiniging, handhaving en beheer.
2. Schoonmakers en handhavers zijn wijkgebonden en herkenbaar. Er is directe communicatie mogelijk tussen hen en actieve buurtbewoners en ondernemers. Actieve bewoners en ondernemers ontmoeten de schoonmakers in dienst van de gemeente.
3. Tegengaan van bouwafval door de opname van een afvalplan in de bouwvergunning en de strenge handhaving daarvan.

Noord Pijp

4. Een klein formaat mobiel elektronisch bord wordt bij hotspots neergezet.

Zuid Pijp

5. De regels voor het ophalen van grof vuil moeten eenduidig en uniform zijn.
6. De gemeente hanteert een logische werkvolgorde: grof vuil weghalen → legen containers → vegen.
7. Pas de communicatie aan de bewoners aan: gericht op doelgroepen, begrijpelijker, in andere talen, mondeling etc.
8. Zet *streetcleaners* in in de Zuid Pijp, vergelijkbaar met die in de Noord Pijp.
9. Beloon goed gedrag door een Schoonste Straatprijs, op basis van data gemeente.

Prioriteiten voor bewoners

1. We verfraaien steeds opnieuw de containers om bijplaatsing te voorkomen.
2. We blijven ludieke acties uitvoeren om op een positieve manier gedragsverandering te bewerkstelligen.
3. Teksten rond en op containers plaatsen.

Noord Pijp

4. Een ludieke wegbrengservice van Kliko's door bewoners voor ondernemers in combinatie met invoering niet-gedoogbeleid.
5. Kleine asbakjes-uitdelen aan horeca werknemers.
6. Elke maand een actiedag.
7. Nationale en internationale ontwikkelingen op het gebied van afval onderzoeken en verbinden.

Zuid Pijp

8. Posters en flyers huis aan huis verspreiden met de oproep solidair te zijn met de Schone Pijp.
9. Taakgestraften verbinden met bewoners en ondernemers via de reclassering.

Prioriteiten voor ondernemers

Noord Pijp

1. Hanteren 25meterregel bij Horecabedrijven.
2. Terugdringen hoeveelheid afval. Meer afval als grondstof gebruiken.
3. Minder bedrijfsafvalinzamelaars in De Pijp.

Zuid Pijp

4. Via een gesprek met klanten het bereik van de Schone Pijp vergroten, speciaal voor mensen die niet goed Nederlands spreken of digitaal niet goed te bereiken zijn.

ACTIEPLAN DE SCHONE PIJP NOORD 2019

DE OUDE PIJP EXPERIMENTEERT DOOR MET
VUIL VERBINDT
AFVAL = GELUK

INLEIDING

Vanaf de start van Actieplan De Schone Pijp in de Noord Pijp eind 2016 is een bijzondere samenwerking tussen ondernemers, bewoners en gemeente ontstaan. Deze samenwerking bestaat nog steeds. Zonder die samenwerking was De Schone Pijp niet zover gekomen. Zonder de toestemming om te mogen experimenteren en het benodigd extra budget van de gemeente waren er niet zoveel positieve resultaten geweest.

Wij willen dat deze samenwerking en de mogelijkheid tot experimenteren op het gebied van gedragsverandering ten aanzien van afval zich ook in 2019 doorzet ondanks het feit dat het Aanvalsplan Schoon van de gemeente Amsterdam wordt afgerond. Het is juist nu tijd om samen met ons als betrokken groep buurtbewoners door te zetten op gedragsbeïnvloeding van bewoners en ondernemers, dóór bewoners en ondernemers. Wij vragen de gemeente en stadsdeel Zuid om de Noord Pijp een experimenteergebied te laten blijven en deze ook uit te breiden naar de Zuid Pijp.

STAND VAN ZAKEN

De werkwijze van onze werkgroep De Schone Pijp paste binnen het gemeentelijk [Aanvalsplan Schoon Amsterdam](#), maatregel 2, innovatieve projecten.

Het Aanvalsplan Schoon liep eind 2018 af. De werkgroep De Schone Pijp is nog niet klaar en wil de aandacht van bewoners, ondernemers en bezoekers blijven vasthouden en stimuleren en mensen vragen op een goede manier met hun afval om te gaan. Een constant aanbod van verrassende acties en experimenten blijft in 2019 belangrijk.

In 2017 en 2018 is al veel bereikt
Veel acties en verbeteringsvoorstellen zijn uitgevoerd.
Een aantal acties zijn (nog) niet uitgevoerd.
Sommige resultaten laten (nog) op zich wachten.
Anderen resultaten zijn héél zichtbaar.

De positieve resultaten in de aangepaste dan wel verbeterde werkwijze van de gemeente worden waar mogelijk als structurele werkwijze overgenomen door de gemeente Amsterdam. De geslaagde experimenten worden elders in stadsdeel Zuid, in de stad en het land uitgetoetst.

WE ZIJN ER NOG NIET

Want het gedrag van de mens verander je niet zomaar.
Lokaal en innovatief werken binnen een grote gemeentelijke organisatie vraagt veel flexibiliteit van alle betrokkenen.
Experimenten zijn soms vooral in het begin succesvol. Zoals bijvoorbeeld de aanleg van de nepgrasmatten met de nepbloemen rond ondergrondse afvalcontainers. Behalve het feit dat goed onderhouden en schoonhouden van de grasmatten enorm veel tijd kost van de bewoners (en niet altijd haalbaar blijkt) wordt het aangezicht van een aangeklede container ook bijna gewoon. Grof vuil wordt op sommige plekken gewoon op de grasmatten gezet. Op andere plekken voldoen de

grasmatten nog steeds. Eén ding is wat ons betreft zeker: Een telkens veranderende verrassende aanpak kan de aandacht van de bewoners, ondernemers en bezoekers vasthouden en doen toenemen.

Ruimte voor initiatieven van bewoners en ondernemers blijft belangrijk.

Door de verhoogde inzet aan menskracht en de verbeterde werkwijze van de gemeente in de Noord Pijp wordt pijnlijk zichtbaar dat de meeste vervuiling wordt veroorzaakt door:

- het gedrag van bewoners, ondernemers en bezoekers
- de onheldere niet aansprekende manier van communiceren door de gemeente over de regels of zelfs door het geven van onjuiste informatie.

De gemeente en stadsdeel Zuid worden door de samenwerking met de actieve bewoners in de werkgroep De Schone Pijp in staat gesteld om;

- de werkelijke behoeften van bewoners te leren kennen
- de locaties waar het mis gaat beter te leren kennen door informatie van de omwonenden en ondernemers
- de wijze van communiceren aan te passen aan de lokale behoeften
- waar mogelijk samen te werken in de communicatie over een Schone Pijp
- het contact met de burgers te versterken
- aanvullende kostbare informatie te verkrijgen over de praktijk en deze te plaatsen naast de data gestuurde informatiebronnen

HOE KOMEN WE ER WEL?

Wij zijn ervan overtuigd dat de huidige inzet van de werkgroep, de samenwerking met de gemeente en de ruimte om te experimenteren nodig is om tot nog betere resultaten te komen:

- Toegewijde inzet van medewerkers van de gemeente die zich betrokken voelen bij de buurt waar ze in werken, zoals de *streetcleaners*.
- Gesprekken voeren één op één met de bewoners en de ondernemers.
- Gekke ludieke en spraakmakende acties om mensen alert te maken op hun gedrag en te vragen mee te werken aan de oplossingen.

Nu stoppen is zonde van alle tijd, geld en energie.

De komende jaren verandert er nog steeds veel in De Pijp. De druk op de openbare ruimte zal blijven toenemen, mede door de opening van de Noord/Zuid lijn in 2018. De drukte in de Noord Pijp is groot en is onderdeel van het centrum van Amsterdam geworden. Een paar feiten:

- Het heeft de hoogste bevolkingsdichtheid van de stad en het minste aantal m² openbare ruimte per inwoner.
- 6 miljoen mensen bezoeken jaarlijks de Albert Cuypmarkt.
- Het bezoekersaantal van de *Heineken Experience* is de afgelopen jaren verdrievoudigd.
- De Noord Pijp heeft de hoogste horeca-dichtheid in Amsterdam.
- Het Sarphatipark is het drukste park (aantal bezoekers per vierkante meter) in Europa.

Het grote fiets- en scooterparkeerprobleem zorgt voor volle stoepen waar veel zwerfvuil tussen blijft liggen. AirBnB en een groeiend aantal expats in de buurt heeft gezorgd voor een verandering

qua buurt-betrokkenheid en kennis van lokale gewoonten en regelgeving. De toename van online winkelen laat een evenredige toename zien in het aanbod van karton dat, door verschillende oorzaken, niet in de papierbakken terecht komt. De regels van de gemeente voor het aanbieden van grof vuil is diffuus. Het aanbod van grof vuil op en rond de containerplaten gebeurt de hele week door. Hierdoor ontstaat weer zwerfafval. Zwerfafval dat juist onder controle leek door de intensievere en aangepaste manier van werken van de gemeente en de verhoogde inzet van handhaving.

SAMENWERKEN

Het blijkt mogelijk om als ondernemers, bewoners en de gemeente samen te werken aan een gemeenschappelijk doel. Ieder vanuit de eigen rol en verantwoordelijkheid en gecoördineerd door Wijkcentrum De Pijp. De Noord Pijp is schoner maar het kan nog schoner. Wij stellen voor komend jaar op dezelfde wijze te blijven samenwerken en daarin de ruimte te krijgen te mogen experimenteren in de openbare ruimte. Wij willen daarin gezamenlijk optrekken met de actieve groep bewoners die nu in de Zuid Pijp zijn gestart.

Wij vragen de gemeente om de werkgroepen professionele ondersteuning te bieden zoals nu ook gebeurt door Wijkcentrum de Pijp. Coördinatie van bijeenkomsten, slechten van bureaucratische drempels, bijhouden van actielijsten en mensen daarop attenderen/aanspreken vraagt veel van bewoners naast hun dagelijkse bezigheden.

Wij hebben behoorlijk wat ervaring opgedaan in de samenwerking met de gemeente. Eén van de ervaringen is dat er veel van functie gewisseld wordt bij de gemeente. Het is voor ons daarom van groot belang dat de werkgroep samenwerkt met de gemeente en daarvoor één aanspreekpunt met voldoende bevoegdheden heeft.

PRIORITEITEN 2019

Voor komend jaar zetten we in op het vervolgen van experimenten of ludieke acties. Andere voorstellen vragen een grotere inzet, verandering van werkwijze en wil tot experimenteren van de gemeente. We blijven ons inzetten voor samenwerking met de ondernemers.

GEMEENTE

Prioriteit

- 1. Inzetten op “hooghangend fruit”:** handhaving moet beter en effectiever waaronder; wijkgebonden handhavers die voor een aantal jaren in dezelfde wijken werken; gemotiveerde ambtenaren binnen eigen dienst beter opleiden en selecteren.
- 2. Bewoners willen meelopen met de buurtconciërge, samen optrekken en elkaar informeren over lokale zaken die spelen, gemeente moet daar ruimte voor bieden.**
- 3. Koffie drinken op de werf om kennis te maken, de medewerkers te bedanken en elkaar te motiveren, de gemeente en bewoners.**
- 4. Mobielbord met tekst van de bewoners voor de bewoners op de ervaren hotspots, vergelijkbaar met waarschuwborden van de gemeente maar dan in kleiner formaat makkelijk verplaatsbaar.**
- 5. Buurtschouwen houden, door de gemeente georganiseerd, komt ook uit de G250Werkt!**

Overig

6. Mobiele zitbanken in de openbare ruimte van hergebruikt materiaal staan bij hotspots ter verhoging van de sociale controle
7. De gemeente staat open voor tips over grof vuil en bouwafval voor snelle actie.
8. Regels aanscherpen in bouwvergunningen rond bouwafval.

BEWONERS

Prioriteit

- 1. Containerplaten en containers continu op nieuwe manieren verfraaien om bijplaatsing door vervuilers te voorkomen. Zie het Haagse voorbeeld et levend plantmateriaal.**
- 2. Kliko wegbrengservice voor ondernemers door bewoners, met een positieve ondertoon. In aansluiting op en in overleg met niet-gedoogbeleid van stadsdeel Zuid**
- 3. Teksten van bewoners en ondernemers op straat en omgeving containers plaatsen.**
- 4. Kleine asbakjes (100) uitdelen aan personeel van winkels en bedrijven, scheelt peukenoverlast op straat.**
- 5. Banners op gekke, onverwachtse plekken namens bewoners met logo Schone Pijp**
- 6. Elke maand een actiedag.**
- 7. Nationale en internationale ontwikkelingen op het gebied van afval onderzoeken en verbinden.**

Overig

8. Huis aan Huis flyers van bewoners en ondernemers maken en verspreiden, om buurtgenoten op te roepen actief of passief deel te nemen aan de Schone Pijp.
9. Citybin project bij ondernemers zetten we door en breiden we uit.
10. Gesprekken aangaan met bewoners bij en in openbare ruimten over hun Schone Pijp: speelplaatsen/winkels/supermarkten/ketens.
11. Uitwerken idee Straten Coach, aanspreekbaar voor de buurt, en met een bredere opdracht dan alleen afval.
12. Grof afval: informatie en regels op aansprekende wijze onder de mensen brengen
13. Prijsvragen (laten) organiseren voor duurzame ondernemers.
14. Afvalaanbod kleiner maken; denk aan karton inzamelen
15. Afval als grondstof promoten; denk aan bladafval, groente en fruitafval
16. Hoeveelheid recyclepunten vergroten, makkelijker maken voor de consument
17. BN-ers inzetten: attenderen op relatie eigen gedrag bewoners en een Schone Pijp
18. De Vuil Verbindt prijs
19. Vuil joggen; voor pensionado's
20. Vuilfietsrace; bakfietsrace
21. Scholen, duurzaamheid op de agenda van de scholen, recyclepunt bij de scholen laten stoppen
22. Viltjes met logo aan horeca ondernemers uitdelen.
23. Nieuw materiaal voor de Schone Pijp met de buurt ontwikkelen waaronder youtube filmpjes en flashmobs.
24. Uitwerken ideeën om afvalverwerking stiller te maken.

ONDERNEMERS

Prioriteit

1. **Hanteren 25meterregel bij Horecabedrijven.**
2. **Terugdringen hoeveelheid afval. Meer afval als grondstof gebruiken.**
3. **Minder bedrijfsafvalinzamelaars in De Pijp**

ACTIEPLAN SCHONE PIJP ZUID 2019

VAN
AFVALVERDRIET
AFVALVERBIND
AFVALGELUK

INLEIDING

Wij hebben als bewoners van de Zuid Pijp een Actieplan De Schone Pijp voor de Zuid Pijp opgesteld. Wij hebben veel last van de toenemende vervuiling van onze buurt. Behalve de toenemende drukte wordt dit volgens ons veroorzaakt doordat er veel grof afval op alle tijden wordt neergezet op en rond de containers door bewoners en ondernemers.

De desinteresse van bewoners voor openbare ruimte lijkt groter te worden. Daarom staan wij nu op.

Voor de Zuid Pijp bestaan verschillende regels voor grof vuil. Welke regel voor jou geldt hangt af van in welke straat je woont. De communicatie van de gemeente naar bewoners kan volgens ons veel beter.

De handhaving en de zichtbaarheid van die handhaving kan volgens ons veel sterker.

Zelf aanpakken én samenwerken

Wij willen niet langs de kant blijven staan en zeggen wat anders moet maar er zelf ook iets aan doen. In samenwerking met bewoners, ondernemers en in samenwerking met stadsdeel Zuid en de gemeente Amsterdam. Want wie met 1 vinger naar de ander wijst, wijst met 4 vingers naar zichzelf.

In de Oude Pijp is met een verhoogde inzet en intensieve samenwerking tussen bewoners en ondernemers veel gerealiseerd. Wij sluiten ons graag aan bij de naam en het logo van de Schone Pijp.

De Oude Pijp en de Zuid Pijp zijn echter verschillende buurten. De drukte en de horeca- en winkeldichtheid is in de Zuid Pijp niet zo hoog. De overlast van grof vuil is voor ons het belangrijkste probleem dat we willen aanpakken. We willen gebruik maken van de ervaringen van bewoners en ondernemers uit de Oude Pijp. En waar mogelijk samen optrekken.

Experimenteren én uitproberen

Om onze ideeën uit te werken en uit te proberen is het voor ons belangrijk dat;

- extra budget komt voor extra of juist anders reinigen en meer zichtbaar handhaven van de straten.
- de gemeente openstaat voor ons als bewoners en onze waarnemingen en oplossingen over overlastgevende plekken serieus neemt.
- de gemeente ons de ruimte geeft te experimenteren met onze ideeën om het gedrag van mensen te beïnvloeden en daar financiële middelen voor beschikbaar stelt.

Concreet

We zetten ons graag in voor één Schone Pijp. Dat kost ons vrije tijd naast ons drukke bestaan. Wij worden hierbij graag geadviseerd en gecoördineerd zoals nu ook in de Oude Pijp gebeurt. Zodat ons afvalverdriet groeit naar afvalverbind en daarna afvalgeluk wordt.

Voor 2019 willen we concrete samenwerkingsafspraken maken met de gemeente en stadsdeel Zuid.

We hebben het plan opgedeeld in 3 categorieën met ideeën en acties vergelijkbaar met het Actieplan voor de Oude Pijp: gemeente, bewoners en ondernemers.

PRIORITEITEN 2019

GEMEENTE

Wat kan de gemeente verbeteren/veranderen/experimenteren in haar werkwijze?

Prioriteit

- 1. De regels voor het neerzetten en ophalen van grof vuil moeten voor de hele Pijp hetzelfde zijn, eenduidigheid en handhaafbaar. Nu per buurt verschillend en de informatie vanuit de gemeente moet kloppen via de sticker op de containers, de afvalwijzers en per telefoon.**
- 2. De gemeente moet de volgorde van werken, het zgn. treintje rijden verbeteren. Eerst grof vuil weghalen, dan legen containers, dan vegen.**
- 3. Communicatie van de gemeente naar bewoners en ondernemers moet beter; kortere brieven, teksten laten checken door bewoners zelf op leesbaarheid, eventueel Engelstalig, werken met cartoons en strips, banners, mondelinge voorlichting in speeltuin, zandbak, moskee, lokale winkels en huis-aan-huis. Versterkt ook bereikbaarheid anderstaligen, digibeten en mensen die niet kunnen lezen. Mogelijkheid tot gezamenlijke boodschappen met deze werkgroep in overleg en afstemmen met en tussen gemeente en werkgroep.**
- 4. Bij afgifte bouwvergunningen een afvalplan toevoegen, om vervuiling door bouwafval tegen te gaan. Bouwers zetten veel en vaak grof afval op straat. Bouw en woning toezicht laten houden op handhaving afvalplan bij verbouwingen.**
- 5. Herkenbaarheid en contact met schoonmakers en handhavers in de buurt vergroten.**
- 6. Inzet aparte schoonmakers met handkarren vergelijkbaar met de *streetcleaners* in de Noord Pijp.**
- 7. Beloon goed gedrag van bewoners, daarvoor de data van de gemeente gebruiken. Schoonste straat prijs uitreiken in samenwerking met bewoners.**
- 8. Door de gemeente integrale georganiseerde buurtschouwen in aanwezigheid van alle disciplines afval, reiniging, handhaving en beheer openbare ruimte.**

Overig

- 9. De capaciteit van de containers moet per locatie gecheckt en aangepast worden aan de behoefte.**
- 10. De locatie van de geplaatste containers moeten bekeken en zo nodig aangepast worden. Als voorbeeld is het Cornelis Troostplein genoemd.**

11. Experimenteren met pratende (ondergrondse) containers/vuilnisbakken en het aanbrengen van verlichting.
12. Snelle invoering van toegezegde invoering van kartoncontainers met brede gleuf.
13. Overzicht van de door de gemeente benoemde Hotspots en leggen naast de door bewoners ervaren hotspots, eventuele verschillen afstemmen.
14. Overzicht van adoptanten van ondergrondse containers, mogelijkheid andere vuilnisbakken te adopteren (zgn. groene Big Belly's)
15. Twee mogelijke locaties in bezit houden van de gemeente (Pieter Aertsz, 2de Van der Helst) en vrijhouden voor ideeën en experimenten van bewoners en ondernemers, zoals vergisting, recycling, opslag actie spullen, om acties van en door bewoners te faciliteren. Plekken dus voor duurzaamheidsexperimenten.
16. Ruimte voor bewoners en ondernemers om te experimenteren met ludieke acties om het gedrag van medebewoners en -ondernemers te beïnvloeden.
17. Aanpak van het bedrijfsafval, ondernemers gebruiken de ondergrondse containers, regels die er zijn moet worden gehandhaafd.
18. Plaats tegels waar grof vuil wél geplaatst mag worden, op aparte plekken, bijvoorbeeld stoepkoppen en niet bij de containers.
19. Gemeente en bewoners van de werkgroep Zuid Pijp richten een gezamenlijk app op, analoog aan de Oude Pijp.

BEWONERS

Wat kunnen bewoners voor én samen met andere bewoners doen?

Prioriteit

1. **Posters op ramen van bewoners en ondernemers met logo Schone Pijp en persoonlijke tekst over betrokkenheid bij De Schone Pijp. Huis-aan-huis en bij ondernemers langsgaan, gesprek aangaan en vragen of bewoners solidair willen zijn met een schone pijp en de poster zichtbaar voor hun raam willen hangen.**
2. **Bewoners nog meer enthousiast maken voor het adopteren van ondergrondse en bovengrondse containers en prullenbakken.**
3. **Ludieke acties waaronder:**
 - **met stoepkrijt bij containers teksten van bewoners of de containers zelf aan bewoners krijgen. Bijvoorbeeld wanneer en waar het grof vuil te plaatsen of andere persoonlijke berichten**
 - **met duurzame verantwoorde verf teksten spuiten met sjablonen.**
 - **het filmen, fotograferen, schrijven van "Dagboek van een container". Door de ogen van de container beschrijven wat er dagelijks met hem of haar gebeurt.**
 - **Kunst op en aan (ondergrondse) containers aanbrengen waardoor trots ontstaat, in samenspraak met lokale kunstenaars en kinderen. Bijvoorbeeld 2 grote ogen die naar je kijken.**
 - **Flyers en posters helemaal gericht op het aanbieden van grofvuil door bewoners en ondernemers.**

4. **Reclassering Lutmastraat vragen mensen in te zetten in de buurt om de buurt schoon te krijgen samen met lokale bewoners, aangehaakt bij burendagen of landelijke schoonmaakdagen.**

Overig

5. Waar draagvlak is bewoners en ondernemers op vervuilde winkelstraten gezamenlijk ludieke actie inzetten om tot gedragsverandering van bezoekers te komen.
6. Bewoners kunnen ondernemers en andere bewoners vragen zich aan te sluiten
7. Corporaties in De Pijp benaderen en vragen om in een welkomstpakket aan bewoners informatie over de regels over afval van de gemeente te stoppen en informatie over project De Schone Pijp toe te voegen. Dit kan naast de gemeentelijke informatie een aparte flyer, infographic van de werkgroep of iets van gemeente en bewoners gezamenlijk zijn.

ONDERNEMERS

Wat kunnen ondernemers voor én samen met andere ondernemers doen? (dit is een voorzet door bewoners, ondernemers kunnen dit verder invullen als daar behoefte aan is)

Prioriteit

1. **Via een gesprek met klanten het bereik voor een schone pijp vergroten. Mensen die minder goed Nederlands spreken of digitaal niet te bereiken zijn kunnen zo wel bereikt worden.**

Overig

2. Andere ondernemers betrekken bij De Schone Pijp
3. Met ondernemers samen inventariseren welke winkelstraten en pleinen echt veel overlast door vervuiling geven. Samen met bewoners actie voor deze plakken bedenken en uitvoeren. De plekken die zijn genoemd: Deel van Woustraat, Cornelis Troostplein, Van der Helstplein, rond Henrick de Keijserplein.